Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
MICHAL BOBEK
της 30ής Απριλίου 2019[1]

Υπόθεση C-198/18

CeDe Group AB
κατά
KAN Sp. z o.o. (σε διαδικασία αφερεγγυότητας)

[αίτηση του Högsta domstolen (Ανώτατου Δικαστηρίου, Σουηδία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως)]

«Προδικαστική παραπομπή – Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης – Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Διαδικασία αφερεγγυότητας – Κανονισμός (ΕΚ) 1346/2000 – Άρθρο 4 – Εφαρμοστέο δίκαιο – Συμψηφισμός»

I. Εισαγωγή

1. Ο σύνδικος της PPUB Janson sp.j. (στο εξής: PPUB), πολωνικής εταιρίας που έχει υπαχθεί σε διαδικασία αφερεγγυότητας στην Πολωνία, άσκησε ενώπιον των σουηδικών δικαστηρίων αγωγή κατά της CeDe Group AB (στο εξής: CeDe), σουηδικής εταιρίας, για την πληρωμή προϊόντων που είχαν παραδοθεί βάσει προϋπάρχουσας σύμβασης μεταξύ της PPUB και της CeDe, η οποία διέπεται από το σουηδικό δίκαιο. Κατά τη διάρκεια της δίκης αυτής, η CeDe πρότεινε συμψηφισμό σχετικό με ανταπαίτηση μεγαλύτερου ποσού που είχε κατά της PPUB. Ο σύνδικος είχε προηγουμένως αρνηθεί να αναγνωρίσει το δικαίωμα για τον εν λόγω συμψηφισμό στο πλαίσιο της διαδικασίας αφερεγγυότητας στην Πολωνία. Κατά τη διάρκεια της δίκης ενώπιον των σουηδικών δικαστηρίων, ο σύνδικος της PPUB εκχώρησε την απαίτηση κατά της CeDe σε άλλη εταιρία, την KAN sp. z o.o (στο εξής: KAN), η οποία στη συνέχεια υπήχθη σε διαδικασία αφερεγγυότητας. Πάντως, ο σύνδικος της KAN αρνήθηκε να λάβει υπόψη την επίμαχη απαίτηση με αποτέλεσμα η (υπαχθείσα σε διαδικασία αφερεγγυότητας) KAN να είναι τώρα διάδικος στη δίκη.

2. Το Högsta domstolen (Ανώτατο Δικαστήριο, Σουηδία) έχει αμφιβολίες ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο στην περίπτωση ενός τέτοιου συμψηφισμού. Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, η KAN ισχυρίστηκε ότι ο προταθείς συμψηφισμός πρέπει να εξεταστεί με βάση το πολωνικό δίκαιο ενώ η CeDe ισχυρίστηκε ότι το ζήτημα αυτό πρέπει να εξεταστεί με βάση το σουηδικό δίκαιο.

1 Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

3. Η παρούσα υπόθεση παρέχει στο Δικαστήριο την ευκαιρία να ερμηνεύσει τις ειδικές διατάξεις σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο που περιλαμβάνονται στον κανονισμό (ΕΚ) 1346/2000 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας[2] και την αλληλεπίδρασή τους με το γενικό καθεστώς για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές[3]. Ποιο δίκαιο έχει εφαρμογή σε συμψηφισμό που αντιτάσσεται σε υπαχθείσα σε διαδικασία αφερεγγυότητας εταιρία στο πλαίσιο δίκης κινηθείσας με αγωγή έχουσα ως αντικείμενο την εξόφληση απαίτησης και ασκηθείσα από τον σύνδικο της εταιρίας αυτής;

II. Το νομικό πλαίσιο

A. Ο κανονισμός Ρώμη I

4. Κατά το άρθρο 17 του κανονισμού Ρώμη I, το οποίο επιγράφεται «Συμψηφισμός»: «ελλείψει συμφωνίας των μερών για τη δυνατότητα συμψηφισμού, το δίκαιο το οποίο διέπει τον συμψηφισμό είναι εκείνο που διέπει την αξίωση στην οποία αντιτάσσεται ο συμψηφισμός».

B. Ο κανονισμός περί αφερεγγυότητας

5. Οι αιτιολογικές σκέψεις 23 και 24 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας αναφέρουν τα εξής:

«(23) Ο παρών κανονισμός, στα θέματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του, θα πρέπει να καθορίζει ενιαίους κανόνες για τη σύγκρουση των νομοθεσιών οι οποίοι να αντικαθιστούν, στα πλαίσια του πεδίου εφαρμογής τους, τις εθνικές διατάξεις ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Εκτός εάν υπάρχει αντίθετη διάταξη, θα πρέπει να εφαρμόζεται η νομοθεσία του κράτους μέλους έναρξης της διαδικασίας (“lex concursus”). Ο κανόνας αυτός για τη σύγκρουση των νομοθεσιών θα πρέπει να εφαρμόζεται τόσο στην κύρια διαδικασία όσο και στις τοπικές διαδικασίες. Ο lex concursus καθορίζει όλα τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας, τόσο τα διαδικαστικά όσο και τα ουσιαστικά, επί των ενεχόμενων προσώπων και έννομων σχέσεων. Ο κανόνας αυτός διέπει όλους τους όρους έναρξης, διεξαγωγής και περάτωσης της διαδικασίας αφερεγγυότητας.

(24) Η αυτόματη αναγνώριση μιας διαδικασίας αφερεγγυότητας στην οποία εφαρμόζεται κανονικά το δίκαιο του κράτους έναρξης της διαδικασίας, μπορεί να έρχεται σε αντίθεση με τους κανόνες δυνάμει των οποίων διεξάγονται κανονικά οι συναλλαγές στα άλλα κράτη μέλη. Για να προστατευθούν οι έννομες προσδοκίες και η ασφάλεια των συναλλαγών στα άλλα κράτη μέλη εκτός αυτού της έναρξης της διαδικασίας, θα πρέπει να προβλεφθούν ορισμένες εξαιρέσεις από τον γενικό κανόνα.»

6. Η αιτιολογική σκέψη 26 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας αναφέρει ότι: «εάν, σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους έναρξης, δεν επιτρέπεται ο συμψηφισμός, ο πιστωτής θα πρέπει να έχει, ωστόσο, δικαίωμα συμψηφισμού, εφόσον αυτός προβλέπεται δυνάμει της νομοθεσίας που εφαρμόζεται στην απαίτηση του αφερέγγυου οφειλέτη. Ο συμψηφισμός καθίσταται με τον τρόπο αυτό εγγύηση που διέπεται από νομοθεσία την οποία μπορεί να επικαλεσθεί ο πιστωτής τη στιγμή της γένεσης της οφειλής».

2 Κανονισμός του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000 (ΕΕ 2000, L 160, σ. 1) (στο εξής: κανονισμός περί αφερεγγυότητας).

3 Όπως προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (Ρώμη I) (ΕΕ 2008, L 177, σ. 6) (στο εξής: κανονισμός Ρώμη I).

7. Το άρθρο 4 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας, το οποίο επιγράφεται «Εφαρμοστέο δίκαιο», προβλέπει τα εξής:

«1. Εάν ο παρών κανονισμός δεν ορίζει άλλως, δίκαιο εφαρμοστέο στη διαδικασία αφερεγγυότητας και στα αποτελέσματά της είναι το δίκαιο του κράτους μέλους έναρξης της διαδικασίας, κατωτέρω καλουμένου "κράτος έναρξης".

2. Το δίκαιο του κράτους έναρξης ρυθμίζει τις προϋποθέσεις έναρξης, τη διεξαγωγή και την περάτωση της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Βάσει του δικαίου αυτού, ορίζονται συγκεκριμένα:

[…]

δ) οι προϋποθέσεις συμψηφισμού·

[…]».

8. Το άρθρο 6 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας, το οποίο επιγράφεται «Συμψηφισμός», ορίζει:

«1. Η έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας δεν θίγει το δικαίωμα του πιστωτή να προτείνει συμψηφισμό απαιτήσεώς του προς την αντίστοιχη απαίτηση του οφειλέτη, εφόσον ο εν λόγω συμψηφισμός επιτρέπεται από το δίκαιο που διέπει την απαίτηση του αφερέγγυου οφειλέτη.

2. Η παράγραφος 1 δεν κωλύει τις αγωγές για αναγνώριση της ακυρότητας, ακύρωσης ή κήρυξης του ανενεργού της δικαιοπραξίας, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο ιγ΄.»

III. Τα πραγματικά περιστατικά, η διαδικασία και τα προδικαστικά ερωτήματα

9. Στις 9 Ιουνίου 2010, η PPUB, εταιρία που εδρεύει στην Πολωνία, συνήψε με τη CeDe, εταιρία που εδρεύει στη Σουηδία, σύμβαση για την παράδοση προϊόντων. Η σύμβαση αυτή προέβλεπε ότι για οποιαδήποτε διαφορά σχετικά με την ερμηνεία της εφαρμοστέο είναι το σουηδικό δίκαιο.

10. Κατά τα τέλη Ιανουαρίου του 2011, διαδικασία αφερεγγυότητας κινήθηκε κατά της PPUB στην Πολωνία. Τον Ιούλιο του ίδιου έτους, ο σύνδικος που ορίστηκε στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας αφερεγγυότητας υπέβαλε αίτηση ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής[4] κατά της CeDe ενώπιον της σουηδικής Kronofogdemyndigheten (δημόσιας αρχής για την αναγκαστική είσπραξη απαιτήσεων, Σουηδία) για τον λόγο ότι η CeDe όφειλε 1 532 489 σουηδικές κορώνες (SEK), πλέον τόκων, για προϊόντα που είχαν παραδοθεί από την PPUB βάσει της σύμβασής τους.

11. Η υπόθεση παραπέμφθηκε στη συνέχεια στο Malmö tingsrätt (περιφερειακό δικαστήριο του Μάλμοε, Σουηδία). Η CeDe αμφισβήτησε την απαίτηση της PPUB προτείνοντας συμψηφισμό με ποσό που υπερέβαινε το ποσό της απαίτησης της PPUB. Η CeDe ισχυρίζεται ότι η οφειλή αυτή αφορά αποζημίωση για ανεκτέλεστες παραδόσεις και για ελαττώματα σε προϊόντα που παραδόθηκαν από την PPUB. Η CeDe προβάλλει ότι το δικαίωμα συμψηφισμού είχε γεννηθεί πριν από την κίνηση της διαδικασίας αφερεγγυότητας κατά της PPUB.

12. Από τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο προκύπτει ότι ο σύνδικος της PPUB δεν αναγνώρισε τον προταθέντα από τη CeDe συμψηφισμό στο πλαίσιο της διαδικασίας αφερεγγυότητας στην Πολωνία.

4 Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) 1896/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, για τη θέσπιση διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής (ΕΕ 2006, L 399, σ. 1).

13. Ενώπιον του Malmö tingsrätt (περιφερειακού δικαστηρίου του Μάλμοε), ο σύνδικος της PPUB ισχυρίστηκε ότι το δικαίωμα συμψηφισμού πρέπει να εξεταστεί με βάση το πολωνικό δίκαιο δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας. Κατά τη διάταξη αυτή, με την επιφύλαξη αντίθετων διατάξεων του ίδιου κανονισμού, το εφαρμοστέο δίκαιο στη διαδικασία αφερεγγυότητας και στα αποτελέσματά της είναι το δίκαιο του κράτους μέλους έναρξης της διαδικασίας (δίκαιο του κράτους έναρξης της διαδικασίας ή lex concursus). Κατά τον σύνδικο, από το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο δ′, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας προκύπτει ότι η lex concursus ορίζει σε κάθε περίπτωση τις προϋποθέσεις του συμψηφισμού. Τούτο οφείλεται στο γεγονός ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, το οποίο ορίζει ότι η διαδικασία αφερεγγυότητας δεν θίγει το δικαίωμα συμψηφισμού εφόσον ο εν λόγω συμψηφισμός επιτρέπεται από το δίκαιο που διέπει την απαίτηση του αφερέγγυου οφειλέτη, έχει εφαρμογή μόνον αν ο συμψηφισμός δεν επιτρέπεται από το δίκαιο του κράτους έναρξης της διαδικασίας. Επομένως, κατά τον σύνδικο, η διάταξη αυτή δεν έχει εφαρμογή στην υπόθεση της κύριας δίκης, επειδή το πολωνικό δίκαιο επιτρέπει τον συμψηφισμό.

14. Αντιθέτως, η CeDe ισχυρίστηκε ότι ο συμψηφισμός πρέπει να εξεταστεί με βάση το σουηδικό δίκαιο. Υποστήριξε, πρώτον, ότι η αγωγή του συνδίκου αφορά απαίτηση που απορρέει από τη σύμβαση μεταξύ της CeDe και της PPUB, η οποία περιλαμβάνει ρήτρα επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου, κατά την οποία το εφαρμοστέο δίκαιο σε οποιαδήποτε διαφορά σχετικά με την ερμηνεία της είναι το σουηδικό δίκαιο. Τούτο σημαίνει ότι το σουηδικό δίκαιο είναι εφαρμοστέο δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού Ρώμη Ι. Επιπλέον, η CeDe ισχυρίστηκε ότι, αν τα μέρη δεν συμφώνησαν ως προς το δικαίωμα συμψηφισμού, το ζήτημα αυτό διέπεται από το δίκαιο που έχει εφαρμογή επί της απαίτησης κατά της οποίας αντιτάσσεται συμψηφισμός, σύμφωνα με το άρθρο 17 του κανονισμού Ρώμη Ι.

15. Η CeDe υποστήριξε, δεύτερον, ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας έχει την έννοια ότι η διαδικασία αφερεγγυότητας δεν επηρεάζει το δικαίωμα συμψηφισμού, αν ο συμψηφισμός επιτρέπεται κατά το δίκαιο που έχει εφαρμογή στην απαίτηση του οφειλέτη. Εφόσον, κατά την CeDe, το σουηδικό δίκαιο έχει εφαρμογή στην απαίτηση του συνδίκου, επίσης το ζήτημα του συμψηφισμού πρέπει να εξεταστεί με βάση το σουηδικό δίκαιο.

16. Το Malmö tingsrätt (περιφερειακό δικαστήριο του Μάλμοε) έκρινε ότι, σύμφωνα με τον γενικό κανόνα του άρθρου 4 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας, δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι το πολωνικό δίκαιο περιορίζει ή απαγορεύει τον συμψηφισμό. Ως εκ τούτου, έκρινε ότι δεν είναι εφαρμοστέα η εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού και ότι το πολωνικό δίκαιο έχει εφαρμογή στην υπόθεση της κύριας δίκης.

17. Η απόφαση αυτή επικυρώθηκε κατ' έφεση από το Hovrätten över Skåne och Blekinge (εφετείο της Scania και του Blekinge, Σουηδία) με το σκεπτικό ότι, μεταξύ άλλων, δεν υφίσταται λόγος διαφοροποίησης από τον γενικό κανόνα της lex concursus κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας. Το γεγονός ότι ο σύνδικος δεν δέχθηκε τον προταθέντα από την CeDe συμψηφισμό ουδόλως μετέβαλε την κρίση αυτή.

18. Κατά τη διάρκεια της δίκης ενώπιον του Hovrätten över Skåne och Blekinge (εφετείου της Scania και του Blekinge), ο σύνδικος της PPUB εκχώρησε την κύρια απαίτηση στην KAN, εταιρία που εδρεύει στην Πολωνία, η οποία κατέστη διάδικος στη θέση του συνδίκου.

19. Η CeDe άσκησε κατά της απόφασης του Hovrätten över Skåne och Blekinge (εφετείου της Scania και του Blekinge) αναίρεση ενώπιον του Högsta domstolen (Ανωτάτου Δικαστηρίου). Ισχυρίστηκε ότι το σουηδικό δίκαιο είναι εφαρμοστέο επί του συμψηφισμού. Η KAN ισχυρίστηκε ότι η απόφαση του Hovrätten över Skåne och Blekinge (εφετείου της Scania και του Blekinge) δεν πρέπει να μεταβληθεί.

20. Κατά τη διάρκεια της δίκης ενώπιον του Högsta domstolen (Ανωτάτου Δικαστηρίου), η KAN υπήχθη σε διαδικασία αφερεγγυότητας. Ο σύνδικος σε αυτή τη διαδικασία αφερεγγυότητας δήλωσε ότι στην πτωχευτική περιουσία δεν λαμβάνεται υπόψη η απαίτηση του οφειλέτη κατά της CeDe. Ως εκ τούτου, τώρα διάδικος στη δίκη είναι η σε διαδικασία αφερεγγυότητας KAN και όχι η πτωχευτική περιουσία.

21. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Högsta domstolen (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να θέσει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει το άρθρο 4 του κανονισμού 1346/2000 να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι έχει εφαρμογή σε αγωγή που ασκήθηκε ενώπιον σουηδικού δικαστηρίου από τον σύνδικο πολωνικής εταιρίας –η οποία αποτελεί το αντικείμενο διαδικασίας αφερεγγυότητας στην Πολωνία– κατά σουηδικής εταιρίας για την εξόφληση προϊόντων που παραδόθηκαν με βάση συμφωνία την οποία οι εταιρίες είχαν συνάψει πριν από την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, έχει σημασία το γεγονός ότι, ενόσω εκκρεμεί η δίκη, ο σύνδικος εκχωρεί την επίμαχη απαίτηση σε εταιρία η οποία καθίσταται διάδικος στη θέση του συνδίκου;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα, έχει σημασία το γεγονός ότι η εταιρία που κατέστη διάδικος γίνεται στη συνέχεια η ίδια το αντικείμενο διαδικασίας αφερεγγυότητας;

4) Αν ο εναγόμενος στην περίπτωση που περιγράφεται στο πρώτο ερώτημα ισχυριστεί ότι η απαίτηση πληρωμής του συνδίκου πρέπει να συμψηφιστεί με ανταπαίτηση η οποία απορρέει από την ίδια συμφωνία από την οποία απορρέει η απαίτηση, εμπίπτει αυτή η περίπτωση συμψηφισμού στο άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο δ′;

5) Πρέπει τα άρθρα 4, παράγραφος 2, στοιχείο δ′, και 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000, σε συνδυασμό μεταξύ τους, να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, εφαρμόζεται μόνο σε περίπτωση που το δίκαιο του κράτους ενάρξεως της διαδικασίας δεν επιτρέπει τον συμψηφισμό, ή μπορεί το άρθρο 6, παράγραφος 1, να εφαρμόζεται επίσης σε άλλες περιπτώσεις, όπως για παράδειγμα όταν υπάρχει μόνο μία διαφορά μεταξύ των συγκεκριμένων εννόμων τάξεων όσον αφορά το δικαίωμα συμψηφισμού ή όταν δεν υπάρχουν καθόλου διαφορές, αλλά ο συμψηφισμός δεν γίνεται δεκτός στο κράτος ενάρξεως της διαδικασίας;»

22. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ισπανική Κυβέρνηση κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις στην παρούσα υπόθεση.

IV. Εκτίμηση

23. Οι παρούσες προτάσεις έχουν την ακόλουθη διάρθρωση. Θα αρχίσω με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι το άρθρο 4 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας δεν έχει εφαρμογή όσον αφορά το ζήτημα του εφαρμοστέου δικαίου στην απαίτηση του συνδίκου της PPUB κατά της CeDe (στο εξής: κύρια απαίτηση) (Α). Επομένως, παρέλκει η εξέταση του δεύτερου και του τρίτου ερωτήματος. Εν συνεχεία, θα εξηγήσω τους λόγους για τους οποίους μετά την εκχώρηση της κύριας απαίτησης στην KAN το τέταρτο και το πέμπτο ερώτημα κατέστησαν υποθετικά και, επομένως, απαράδεκτα (Β). Εντούτοις, θα εξετάσω διά βραχέων τα ερωτήματα αυτά επί της ουσίας προκειμένου να συνδράμω το Δικαστήριο στην περίπτωση που κρίνει ότι τα εν λόγω ερωτήματα είναι παραδεκτά (Γ).

Α. Το πρώτο προδικαστικό ερώτημα: δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 4 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας επί της κύριας απαίτησης

24. Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν το άρθρο 4 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας έχει εφαρμογή στην αγωγή που ασκήθηκε από τον σύνδικο της PPUB. Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, με το δεύτερο και το τρίτο ερώτημα ζητεί να διευκρινιστούν οι πιθανές συνέπειες του γεγονότος ότι η απαίτηση αυτή εκχωρήθηκε σε άλλο νομικό πρόσωπο (στην KAN) και ότι στη συνέχεια το εν λόγω νομικό πρόσωπο υπήχθη σε διαδικασία αφερεγγυότητας.

25. Ωστόσο, το ακριβές περιεχόμενο του πρώτου ερωτήματος δεν είναι εντελώς σαφές, όπως δείχνουν οι διαφορετικοί τρόποι κατανόησης του ερωτήματος αυτού από τους ενδιαφερόμενους που υπέβαλαν γραπτές παρατηρήσεις.

26. Η Επιτροπή κατάλαβε ότι το πρώτο ερώτημα αφορά το χρονικό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας. Συνεπώς, οι παρατηρήσεις της εξετάζουν το αν η εν λόγω διάταξη έχει εφαρμογή σε απαίτηση που απορρέει από σύμβαση η οποία συνήφθη πριν από την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Η Επιτροπή συνάγει ότι έχει εφαρμογή.

27. Η Ισπανική Κυβέρνηση εξετάζει από κοινού το πρώτο, το τέταρτο και το πέμπτο ερώτημα. Όσον αφορά το πρώτο ερώτημα, η κυβέρνηση αυτή υποστηρίζει ότι, εφόσον η lex concursus διέπει τις προϋποθέσεις συμψηφισμού, η lex concursus πρέπει να εφαρμοστεί στην αγωγή που άσκησε ο σύνδικος.

28. Μολονότι κατ' αρχήν συμφωνώ με τις απόψεις της Επιτροπής σχετικά με το χρονικό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας, αντιλαμβάνομαι ως ευρύτερο το πρώτο ερώτημα.

29. Πράγματι, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν οι κανόνες σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο που περιλαμβάνονται στο άρθρο 4 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας καταλαμβάνουν μια *αγωγή* όπως αυτή που ασκήθηκε από τον σύνδικο της PPUB ενώπιον των σουηδικών δικαστηρίων.

30. Τι πρέπει να νοείται ως «αγωγή» στο πλαίσιο αυτό; Πρώτον, είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι με το ερώτημα ζητείται να διευκρινιστεί αν το άρθρο 4 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας έχει εφαρμογή επί της κύριας (συμβατικής) *απαίτησης* του συνδίκου της PPUB στην οποία στηρίζεται η αγωγή του. Δεύτερον, είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι το ερώτημα αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 4 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας σε ορισμένες (άλλες) *πτυχές* της διαδικασίας που κινήθηκε με την αγωγή του συνδίκου, όπως ο προταθείς συμψηφισμός.

31. Με σημείο αφετηρίας τον πρώτο (και πράγματι πιθανότερο) τρόπο κατανόησης του πρώτου ερωτήματος, πρέπει να σημειωθεί εξαρχής ότι η κύρια απαίτηση που αποτελεί το αντικείμενο της αγωγής που άσκησε ο σύνδικος της PPUB είναι απαίτηση πληρωμής απορρέουσα από τη *συμβατική* σχέση μεταξύ της PPUB και της CeDe. Συναφώς, από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει σύνδεση της απαίτησης αυτής με τη διαδικασία αφερεγγυότητας και με τα αποτελέσματά της κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας, πέραν του γεγονότος ότι η σχετική αγωγή ασκήθηκε από τον σύνδικο της PPUB.

32. Με την απόφασή του περί παραπομπής, το εθνικό δικαστήριο ερωτά ειδικά για την επιρροή της νομολογίας του Δικαστηρίου σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 3 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας, όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία ως προς τη διαδικασία αφερεγγυότητας. Κατά τη νομολογία αυτή, το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας παρέχει διεθνή δικαιοδοσία μόνον όσον αφορά αγωγές που απορρέουν άμεσα από τη διαδικασία αφερεγγυότητας και συνδέονται στενά με αυτήν. Το καθοριστικής σημασίας κριτήριο για τον σκοπό αυτόν «δεν είναι το δικονομικό πλαίσιο στο οποίο [η αγωγή] αυτή εντάσσεται, αλλά η νομική βάση της. Κατά την

προσέγγιση αυτή, πρέπει να εξετάζεται αν το επίδικο δικαίωμα ή η επίδικη υποχρέωση στηρίζεται στους κοινούς κανόνες του αστικού και εμπορικού δικαίου ή σε κανόνες με τους οποίους εισάγονται παρεκκλίσεις που ισχύουν ειδικώς στην περίπτωση των διαδικασιών αφερεγγυότητας» [5].

33. Ασφαλώς, από συνδυασμένη ανάγνωση των άρθρων 3 και 4 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας προκύπτει ότι ο κανονισμός αυτός επιδιώκει την αντιστοιχία μεταξύ των δικαστηρίων που έχουν διεθνή δικαιοδοσία και του δικαίου που έχει εφαρμογή επί των διαδικασιών αφερεγγυότητας [6]. Ακόμη και αν η γενική αυτή αρχή είναι αναμφισβήτητη, πρέπει να αναγνωρισθεί ότι η αντιστοιχία μεταξύ ius και forum δεν μπορεί να διασφαλιστεί σε όλες τις περιπτώσεις, καθόσον οι σχετικές με το εφαρμοστέο δίκαιο διατάξεις του κανονισμού περί αφερεγγυότητας ασκούν επιρροή σε διαδικασίες άλλες από εκείνες που χαρακτηρίζονται ως διαδικασίες αφερεγγυότητας. Πράγματι, ενώ το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας περιορίζεται στο ζήτημα της διεθνούς δικαιοδοσίας για την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας, το άρθρο 4, παράγραφος 1 είναι ευρύτερο καθόσον αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο στη διαδικασία αφερεγγυότητας και στα *αποτελέσματά της*.

34. Επομένως, θα πρέπει να αναγνωρισθεί σαφώς ότι η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 3 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας δεν μπορεί να εφαρμοστεί αυτομάτως, σε όλες τις πτυχές της, για την ερμηνεία του άρθρου 4 του εν λόγω κανονισμού. Η τελευταία διάταξη έχει ευρύτερο πεδίο.

35. Κατόπιν της διευκρίνησης αυτής, το ζήτημα αν το άρθρο 4 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας έχει εφαρμογή επί της κύριας απαίτησης στην παρούσα υπόθεση πρέπει να επιλυθεί λαμβανομένου υπόψη του συγκεκριμένου περιεχομένου της διάταξης αυτής. Το άρθρο 4 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας περιλαμβάνει τον γενικό κανόνα για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου «στη διαδικασία αφερεγγυότητας και στα αποτελέσματά της». Εφαρμοστέο, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, εκτός αν ο ίδιος κανονισμός ορίζει άλλως, είναι το δίκαιο του κράτους μέλους έναρξης της διαδικασίας αυτής (η lex concursus). Επιπλέον, το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού περιέχει «μη εξαντλητική απαρίθμηση των διάφορων σταδίων της διαδικασίας που διέπονται από τη νομοθεσία του κράτους ενάρξεως της διαδικασίας» [7] στην οποία περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, «οι προϋποθέσεις συμψηφισμού» (άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο δ′) και «τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας επί των υφισταμένων συμβάσεων στις οποίες ο οφειλέτης είναι συμβαλλόμενο μέρος» (άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο ε′).

36. Το γεγονός ότι το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας παραπέμπει στις προϋποθέσεις συμψηφισμού και στα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας επί των υφισταμένων συμβάσεων δεν μπορεί, κατά την άποψή μου, να συνεπάγεται ότι κάθε απαίτηση που αφορά σύμβαση στην οποία συμβαλλόμενο μέρος υπόκειται σε διαδικασία αφερεγγυότητας (και/ή στην οποία προτείνεται συμψηφισμός κατά του ενάγοντος) εμπίπτει αυτομάτως στην έννοια της

5 Βλ., όλως προσφάτως, απόφαση της 6ης Φεβρουαρίου 2019, NK (C-535/17, EU:C:2019:96, σκέψεις 26 και 28 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

6 Βλ., επίσης, προτάσεις μου στην υπόθεση NK (σύνδικος πτώχευσης της PI) (C-535/17, EU:C:2018:850, σημείο 90). Τούτο οδηγεί στην αντιστοιχία μεταξύ διεθνούς δικαιοδοσίας και εφαρμοστέου δικαίου σε πολλές περιπτώσεις. Ειδικότερα, όταν διάταξη εμπίπτει στο δίκαιο της αφερεγγυότητας για τους σκοπούς καθορισμού της διεθνούς δικαιοδοσίας κατά το άρθρο 3 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας, η διαπίστωση αυτή μπορεί επίσης να ασκεί επιρροή για τον καθορισμό του αν ορισμένο ζήτημα εμπίπτει στο δίκαιο που έχει εφαρμογή στη διαδικασία αφερεγγυότητας και στα αποτελέσματά της κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού. Πρβλ. απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2015, Kornhaas (C-594/14, EU:C:2015:806, σκέψη 17).

7 Απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2010, MG Probud Gdynia (C-444/07, EU:C:2010:24, σκέψη 25).

«διαδικασίας αφερεγγυότητας και στα αποτελέσματά της» για τους σκοπούς καθορισμού της διάταξης η οποία διέπει το εφαρμοστέο δίκαιο. Απλώς και μόνον το γεγονός ότι ο σύνδικος είναι εκείνος που άσκησε μια τέτοια αγωγή δεν μεταβάλλει, κατά την άποψή μου, το συμπέρασμα αυτό [8].

37. Μια υπόθεση όπως η παρούσα δείχνει σαφώς το γιατί οποιοδήποτε άλλο συμπέρασμα θα οδηγούσε σε απρόβλεπτα ή ακόμη και παράδοξα αποτελέσματα. Το δίκαιο που διέπει τη συμβατική απαίτηση όχι μόνον θα ήταν διαφορετικό από εκείνο που συμφώνησαν τα μέρη, αλλά και θα μεταβαλλόταν συνεχώς λόγω επακόλουθων εκχωρήσεων και/ή λόγω του ότι οι ίδιοι οι εκδοχείς θα μπορούσε να υπαχθούν τελικά σε διαδικασία αφερεγγυότητας. Όλες οι αλλαγές αυτές στο εφαρμοστέο δίκαιο θα στηρίζονταν σε γεγονότα που όχι μόνον είναι μεταγενέστερα της σύναψης της σύμβασης και της επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου, αλλά και που, σε μεγάλο βαθμό, δεν συνδέονται με τη σύμβαση. Επιπλέον, όλα αυτά μπορεί να τύχει να λάβουν χώρα κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας ενώπιον του ίδιου δικαστηρίου.

38. Υπό τις συνθήκες αυτές, φρονώ ότι το άρθρο 4 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν έχει εφαρμογή για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου στην κύρια απαίτηση που αποτελεί το αντικείμενο αγωγής ασκηθείσας ενώπιον των δικαστηρίων κράτους μέλους από τον σύνδικο εταιρίας που υπήχθη σε διαδικασία αφερεγγυότητας σε άλλο κράτος μέλος, όταν σκοπός της αγωγής αυτής είναι η από άλλη εταιρία πληρωμή που απορρέει από συμβατικές υποχρεώσεις που είχαν αναληφθεί πριν από αυτή τη διαδικασία αφερεγγυότητας.

39. Υπό το πρίσμα της απάντησης αυτής, παρέλκει η εξέταση του δεύτερου και του τρίτου ερωτήματος που τέθηκαν από το αιτούν δικαστήριο. Ωστόσο, στο μέτρο που τα ζητήματα που τίθενται γενικώς με τα ερωτήματα αυτά ασκούν επιρροή για το παραδεκτό του τέταρτου και του πέμπτου ερωτήματος, θα εξετάσω στο τμήμα Β των παρουσών προτάσεων τις συνέπειες της εκχώρησης της κύριας απαίτησης της PPUB στην KAN και της επακόλουθης αφερεγγυότητας της τελευταίας.

40. Τέλος, όπως επισημαίνεται στο σημείο 30 των παρουσών προτάσεων, είναι επίσης δυνατός ένας δεύτερος τρόπος κατανόησης του πρώτου ερωτήματος. Κατά αυτόν τον τρόπο κατανόησης, το πρώτο ερώτημα αναφέρεται στη δυνατότητα διαπίστωσης ότι το άρθρο 4 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας έχει εφαρμογή *σε ορισμένες πτυχές της δίκης που κινήθηκε με την αγωγή* του συνδίκου, όπως ο προταθείς συμψηφισμός. Στο πλαίσιο αυτό, το πρώτο ερώτημα θα αφορούσε (ελάχιστα ή ακόμη και καθόλου) μια μεταβολή στο εφαρμοστέο δίκαιο επί της κύριας συμβατικής απαίτησης, αλλά πιθανώς (επίσης) μια μεταβολή που έχει εφαρμογή στα άλλα στοιχεία της αγωγής.

41. Αν αυτός ο τρόπος κατανόησης του πρώτου ερωτήματος ήταν ορθός, τότε σαφώς το πρώτο ερώτημα όντως θα επικαλυπτόταν με το περιεχόμενο του τέταρτου ερωτήματος, στο οποίο θα έλθω στο τμήμα Γ.1 των παρουσών προτάσεων. Εν προκειμένω, είναι αρκετό να λεχθεί ότι, γενικώς, το γεγονός ότι η κύρια δίκη δεν αποτελεί διαδικασία αφερεγγυότητας δεν αποκλείει ότι το άρθρο 4 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας ενδέχεται να ασκεί επιρροή για ορισμένες πτυχές της δίκης αυτής.

42. Η διάταξη αυτή καθορίζει το εφαρμοστέο δίκαιο στη διαδικασία αφερεγγυότητας και *στα αποτελέσματά της*. Το γεγονός ότι κινήθηκε διαδικασία αφερεγγυότητας κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας σημαίνει ότι μεταβλήθηκε το καθεστώς ενός εκ των συμβαλλομένων. Βεβαίως, τούτο ενδέχεται να έχει αντίκτυπο (και, υπό την

8 Ομοίως, στο πλαίσιο της διεθνούς δικαιοδοσίας η οποία διέπεται από το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι «το γεγονός ότι κατόπιν της κινήσεως διαδικασίας αφερεγγυότητας ασκείται αγωγή από τον σύνδικο ο οποίος διορίσθηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής και ότι ο σύνδικος αυτός ενεργεί προς το συμφέρον των πιστωτών δεν μεταβάλλει ουσιωδώς τη φύση της αγωγής, η οποία είναι ανεξάρτητη από τη διαδικασία αφερεγγυότητας και η οποία εξακολουθεί να διέπεται, επί της ουσίας, από τους κανόνες του κοινού δικαίου». Απόφαση της 6ης Φεβρουαρίου 2019, NK (C-535/17, EU:C:2019:96, σκέψη 29). Ομοίως, απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, German Graphics Graphische Maschinen (C-292/08, EU:C:2009:544, σκέψη 33). Βλ., επίσης, προτάσεις μου στην υπόθεση NK (σύνδικος πτώχευσης της PI) (C-535/17, EU:C:2018:850, σημείο 60). Βλ., εντούτοις, όσον αφορά τους περιορισμούς για την εφαρμογή, στο άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας, της νομολογίας του Δικαστηρίου σχετικά με το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, σημεία 32 έως 34 των παρουσών προτάσεων.

έννοια αυτή, *να παραγάγει αποτελέσματα*) σε *άλλες διαδικασίες*. Αυτό επιβεβαιώνεται από το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας, καθόσον αυτό αναφέρεται στα αποτελέσματα που η διαδικασία αφερεγγυότητας ενδέχεται να έχει σε άλλες διαδικασίες, όπως τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας «επί των ατομικών διώξεων εκ μέρους πιστωτών, εκτός αν υφίσταται εκκρεμοδικία» [9], Η νομολογία δίνει, συναφώς, περαιτέρω παραδείγματα. Για παράδειγμα, στην υπόθεση Senior Home το ζήτημα του εφαρμοστέου δικαίου (ειδικότερα, η ερμηνεία του άρθρου 5 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας όσον αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο στα εμπράγματα δικαιώματα) ανέκυψε εκτός της διαδικασίας αφερεγγυότητας (και του κράτους μέλους έναρξης της διαδικασίας) [10].

Β. Το τέταρτο και το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα: παραδεκτό

43. Με το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα ζητείται κατ' ουσίαν να διευκρινισθεί αν ο συμψηφισμός τον οποίο η CeDe αντέταξε στην απαίτηση πληρωμής που είχε προβάλει ο σύνδικος της PPUB και που απορρέει από την ίδια σύμβαση εμπίπτει στο άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του κανονισμού περί αφερεγγυότητας.

44. Το ερώτημα αυτό προϋποθέτει συνεπώς ότι ο συμψηφισμός αντιτάσσεται κατά απαίτησης που προέβαλε ο σύνδικος εταιρίας η οποία υπήχθη σε διαδικασία αφερεγγυότητας. Ωστόσο, όπως το αιτούν δικαστήριο εξηγεί με την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, η κύρια απαίτηση η οποία προβλήθηκε αρχικώς από τον σύνδικο της PPUB έχει εν τω μεταξύ εκχωρηθεί. Επομένως, ο συμψηφισμός προτείνεται τώρα στο πλαίσιο της δίκης μεταξύ της CeDe και της KAN.

45. Το ζήτημα της εκχώρησης το οποίο τέθηκε από το αιτούν δικαστήριο με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα σχετικά με την κύρια αγωγή [11] είναι κρίσιμο για την αξιολόγηση του τέταρτου και του πέμπτου ερωτήματος, τα οποία αφορούν τη δυνατότητα εφαρμογής τα άρθρα 4 και 6 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας στον προταθέντα συμψηφισμό.

46. Όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή, η εκχώρηση της κύριας απαίτησης δημιουργεί αμφιβολίες ως προς την ανάγκη να δοθεί απάντηση στο τέταρτο και στο πέμπτο ερώτημα. Πράγματι, όπως υπενθυμίζεται στο σημείο 35 των παρουσών προτάσεων, οι σχετικές με το εφαρμοστέο δίκαιο διατάξεις του κανονισμού περί αφερεγγυότητας, και ιδίως το άρθρο 4 του κανονισμού αυτού, έχουν εφαρμογή σε ζητήματα που αφορούν αυτή καθ' εαυτή τη διαδικασία αφερεγγυότητας και τα αποτελέσματά της, όπως διευκρινίζεται περαιτέρω στην παράγραφο 2 της διάταξης αυτής.

47. Υπό το πρίσμα αυτό, η εκχώρηση απαίτησης την οποία μια αφερέγγυα εταιρία όπως η PPUB (ή ο σύνδικός της) είχε προηγουμένως κατά (αρχικώς φερέγγυου) τρίτου συνεπάγεται ότι στο εξής η διαδικασία αφερεγγυότητας *δεν θα παράγει αποτελέσματα* συναφώς. Επιπλέον, ανεξαρτήτως του πιθανού πεδίου ερμηνείας της διατύπωσης αυτής, αδυνατώ να κατανοήσω πώς, σε ευθυγράμμιση με την απάντηση που η Επιτροπή πρότεινε ως προς το δεύτερο ερώτημα που αφορά την εκχώρηση της απαίτησης, οι σχετικές με το εφαρμοστέο δίκαιο διατάξεις του κανονισμού περί αφερεγγυότητας, περιλαμβανομένων του άρθρου 4, παράγραφος 2, στοιχείο δ' και του άρθρου 6, παράγραφος 1, θα ασκούσαν οποιαδήποτε επιρροή για τη λύση της διαφοράς στην κύρια δίκη καθόσον, μέσω της εκχώρησης, η απαίτηση δεν συνδέεται πλέον με τη διαδικασία αφερεγγυότητας.

48. Η επακόλουθη αφερεγγυότητα του νέου δανειστή (ήτοι της KAN) δεν ασκεί επιρροή στο αποτέλεσμα στην παρούσα υπόθεση. Κατά τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο, ο σύνδικος στη διαδικασία αφερεγγυότητας που αφορά την KAN δεν έλαβε υπόψη την απαίτηση της KAN κατά της CeDe, με αποτέλεσμα η KAN να παρίσταται ιδίω ονόματι στη διαδικασία ενώπιον του αιτούντος

9 Άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού περί αφερεγγυότητας.

10 Απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2016 (C-195/15, EU:C:2016:804).

11 Δεδομένου ότι ο κανονισμός περί αφερεγγυότητας δεν διέπει το δίκαιο που έχει εφαρμογή επί της κύριας απαίτησης, παρέλκει η εξέταση του ερωτήματος αυτού. Βλ. σημείο 39 των παρουσών προτάσεων.

δικαστηρίου. Τούτο σημαίνει ότι η απαίτηση αυτή δεν εντάχθηκε σε άλλη πτωχευτική περιουσία και δεν είναι δυνατόν να ασκήσει επιρροή στην πτωχευτική περιουσία της ΚΑΝ όπως την διαχειρίζεται ο σύνδικός της. Συνεπώς, ο εν προκειμένω προταθείς συμψηφισμός δεν φαίνεται να επηρεάζεται πλέον από οποιαδήποτε εκκρεμή διαδικασία αφερεγγυότητας και, επομένως, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού περί αφερεγγυότητας.

49. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, και ανεξαρτήτως του αν ο προταθείς από την CeDe συμψηφισμός ενέπιπτε αρχικά στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4, παράγραφος 2, στοιχείο δ′, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας[12], επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι, λόγω της εκχώρησης της κύριας απαίτησης της PPUB προς την ΚΑΝ, ο προταθείς από τη CeDe συμψηφισμός δεν επηρεάζεται πλέον από τη διαδικασία αφερεγγυότητας. Συνεπώς, αδυνατώ να διακρίνω πώς οποιαδήποτε απάντηση του Δικαστηρίου στο τέταρτο ερώτημα θα συνέδραμε το εθνικό δικαστήριο για την έκδοση απόφασης στην κύρια δίκη. Το τέταρτο ερώτημα που τέθηκε από το αιτούν δικαστήριο, εφόσον αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 4, παράγραφος 2, στοιχείο δ′, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας σε συμψηφισμό που προτείνεται κατά αγωγής ασκηθείσας από τον σύνδικο της PPUB, πρέπει να θεωρηθεί υποθετικό και, συνεπώς, απαράδεκτο[13].

50. Τα ίδια ισχύουν και για το πέμπτο ερώτημα που τέθηκε από το αιτούν δικαστήριο, το οποίο αφορά τη σχέση μεταξύ του άρθρου 4, παράγραφος 2, στοιχείο δ′, και του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας και τις ειδικές καταστάσεις στις οποίες μπορεί να εφαρμοστεί το άρθρο 6, παράγραφος 1.

51. Συνεπώς, το τέταρτο και το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα, στο συγκεκριμένο πλαίσιο της παρούσας υπόθεσης, είναι υποθετικά και, επομένως, απαράδεκτα.

Γ. Επικουρικώς: το τέταρτο και το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα (επί της ουσίας)

52. Προκειμένου να συνδράμω πλήρως το Δικαστήριο, αν καταλήξει σε διαφορετικό συμπέρασμα σχετικά με το παραδεκτό του τέταρτου και του πέμπτου προδικαστικού ερωτήματος, στη συνέχεια των παρουσών προτάσεων θα εξετάσω διά βραχέων τα ουσιαστικά ζητήματα που τίθενται με τα ερωτήματα αυτά. Ωστόσο, πρέπει να επισημάνω ότι το πραγματικό και νομικό πλαίσιο που εκτίθεται στην απόφαση περί παραπομπής είναι μάλλον ελλιπές. Αυτό καθιστά κατ' ανάγκην συνοπτική και αφηρημένη την επικουρική μου ανάλυση, καθόσον η ακριβής φύση του προβλήματος ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου παραμένει, κατ' εμέ, κάπως ασαφής.

1. Το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα: ερμηνεία του άρθρου 4, παράγραφος 2, στοιχείο δ′

53. Με το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν ο συμψηφισμός που η CeDe αντέταξε στην απαίτηση του συνδίκου της PPUB εμπίπτει στο άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο δ′, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας.

12 Φρονώ ότι αυτό πράγματι θα ίσχυε, όπως εξηγώ στην απάντησή μου στο τέταρτο ερώτημα, η οποία συνιστά επικουρική επιχειρηματολογία, στο τμήμα Γ.1 των παρουσών προτάσεων.

13 Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, «ο λόγος για τον οποίο ζητείται η έκδοση μιας προδικαστικής αποφάσεως δεν έγκειται στη διατύπωση συμβουλευτικών γνωμών επί γενικών ή υποθετικών ζητημάτων, αλλά στην αδήριτη ανάγκη αποτελεσματικής επιλύσεως μιας ένδικης διαφοράς που αφορά το δίκαιο της Ένωσης». Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 2013, Romeo (C-313/12, EU:C:2013:718, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

54. Πρέπει να επισημανθεί εξαρχής ότι, ακόμη και αν το άρθρο 4 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας (όπως διευκρινίζεται σε απάντηση του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος) δεν διέπει το εφαρμοστέο δίκαιο επί της κύριας απαίτησης, αυτό δεν αποκλείει, όπως εκτέθηκε στα σημεία 41 και 42 των παρουσών προτάσεων, ότι η διάταξη αυτή μπορεί πράγματι να είναι κρίσιμη για ορισμένα άλλα στοιχεία της δίκης αυτής, συμπεριλαμβανομένων της δυνατότητας και των προϋποθέσεων συμψηφισμού. Πράγματι, η διαδικασία αφερεγγυότητας μπορεί να ασκήσει επιρροή όσον αφορά τη δυνατότητα να προταθεί συμψηφισμός κατά του αφερέγγυου μέρους.

55. Το άρθρο 4 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας είναι lex specialis σε σχέση με τον γενικό κανόνα του άρθρου 17 του κανονισμού Ρώμη Ι[14], κατά τον οποίο, «ελλείψει συμφωνίας των μερών για τη δυνατότητα συμψηφισμού, το δίκαιο το οποίο διέπει τον συμψηφισμό είναι εκείνο που διέπει την αξίωση στην οποία αντιτάσσεται ο συμψηφισμός».

56. Συνεπώς, ακόμη και αν η κύρια απαίτηση διέπεται από το δίκαιο ενός κράτους μέλους, εξακολουθεί να υφίσταται η δυνατότητα, κατ' εφαρμογήν του ειδικού κανόνα που περιλαμβάνεται στο άρθρο 4 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας, ο συμψηφισμός να διέπεται από το δίκαιο άλλου κράτους μέλους.

57. Επομένως, ακόμη και αν η απόφαση περί παραπομπής αναφέρει ότι το τέταρτο ερώτημα τίθεται μόνο για την περίπτωση που δοθεί καταφατική απάντηση στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα (δηλαδή αν το άρθρο 4 έχει εφαρμογή επί της κύριας απαίτησης), δεν συμμερίζομαι την άποψη ότι η τύχη του συμψηφισμού καθορίζεται από εκείνη της κύριας απαίτησης.

58. Κατόπιν της διευκρίνισης αυτής, το ακριβές πεδίο του τέταρτου ερωτήματος παραμένει, ωστόσο, ασαφές. Πράγματι, απαίτηση όπως αυτή που η CeDe αντέταξε στην κύρια απαίτηση υποχρεώνει το εθνικό δικαστήριο να κρίνει i) την ουσιαστική βασιμότητα της απαίτησης όσον αφορά τη μη εκτέλεση της σύμβασης και ii) τις προϋποθέσεις συμψηφισμού. Το δεύτερο στοιχείο μπορεί να καλύπτει διάφορα ζητήματα, αναλόγως του αν το εθνικό σύστημα διακρίνει μεταξύ των προϋποθέσεων γέννησης του δικαιώματος συμψηφισμού και της δυνατότητας επίκλησής τους σύμφωνα με τους κανόνες αφερεγγυότητας. Αν και είναι σαφές ότι το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο δ', δεν αφορά τα ζητήματα ουσιαστικής βασιμότητας που μπορεί να ανακύψουν στο πλαίσιο του στοιχείου i)[15], τα οποία θα καθοριστούν από το εφαρμοστέο επί της σύμβασης δίκαιο όπως αυτό ορίστηκε από τα μέρη, δεν προκύπτει άνευ ετέρου ποιες πτυχές του στοιχείου ii) εμπίπτουν στο άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του κανονισμού αυτού.

59. Πράγματι, το γράμμα του άρθρου 4, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του κανονισμού περί αφερεγγυότητας πόρρω απέχει από το να είναι σαφές ως προς το ζήτημα αυτό. Ορισμένες γλωσσικές αποδόσεις φαίνεται να συνεπάγονται ότι αυτό που διέπει η διάταξη αυτή είναι οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να αντιταχθεί συμψηφισμός (υπονοώντας συνεπώς τη δυνατότητα προβολής τους στη διαδικασία αφερεγγυότητας)[16], ενώ άλλες γλωσσικές αποδόσεις απλώς παραπέμπουν στις προϋποθέσεις συμψηφισμού[17], πράγμα που θα μπορούσε να νοηθεί υπό την έννοια ότι περιλαμβάνονται επίσης οι ουσιαστικές προϋποθέσεις συμψηφισμού.

14 Πρβλ. αποφάσεις της 16ης Απριλίου 2015, Lutz (C-557/13, EU:C:2015:227, σκέψη 46), και της 8ης Ιουνίου 2017, Vinyls Italia (C-54/16, EU:C:2017:433, σκέψη 29).

15 Βάσει της παραδοχής ότι η CeDe ήταν εκείνη που προέβαλε ανταπαίτηση κατά της PPUB. Κατά κανόνα, η ακριβής δομή της δίκης καθορίζεται από το εθνικό δίκαιο και από τον τρόπο προβολής του συμψηφισμού σε εθνικό επίπεδο στην συγκεκριμένη περίπτωση (ως παράλληλη κύρια απαίτηση ή ως ανταπαίτηση ή ως ένσταση). Ωστόσο, για τους σκοπούς της παρούσας υπόθεσης, είναι σαφές ότι αμφότεροι οι (ουσιαστικοί) ισχυρισμοί σχετικά με τη (μη) εκτέλεση της σύμβασης που προέβαλαν αντιστοίχως η PPUB και η CeDe, υπό οποιαδήποτε μορφή, διέπονται από το ίδιο (σουηδικό) δίκαιο ως το δίκαιο της αρχικής σύμβασης.

16 Για παράδειγμα: στην αγγλική γλώσσα, «the conditions under which set-offs may be invoked»· στην ισπανική, «las condiciones de oponibilidad de una compensación»· στη γερμανική, «die Voraussetzungen für die Wirksamkeit einer Aufrechnung»· στη γαλλική, «les conditions d'opposabilité d'une compensation»· στην ιταλική, «le condizioni di opponibilità della compensazione»· στην ολλανδική, «onder welke voorwaarden een verrekening kan worden tegengeworpen»· στην πορτογαλική, «As condições de oponibilidade de uma compensação».

17 Για παράδειγμα: στην τσεχική γλώσσα, «podmínky, za kterých může dojít k započtení pohledávek»· στην ελληνική, «οι προϋποθέσεις συμψηφισμού»· στη φινλανδική, «kuittauksen edellytykset»· στη σουηδική, «förutsättningarna för kvittning».

60. Η ασάφεια αυτή έχει τροφοδοτήσει συζητήσεις στη θεωρία σχετικές με την ερμηνεία του άρθρου 4, παράγραφος 2, στοιχείο δ′, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας. Φαίνεται να υπάρχουν τρεις προσεγγίσεις ως προς το ζήτημα αυτό. Κατά την πρώτη προσέγγιση, η *ύπαρξη του δικαιώματος συμψηφισμού* αποτελεί προκαταρκτικό ζήτημα το οποίο διέπεται από το εφαρμοστέο δίκαιο επί της κύριας απαίτησης, οπότε το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο δ′ έχει εφαρμογή μόνον όσον αφορά τη *δικονομική* δυνατότητα να προταθεί συμψηφισμός κατά τη διαδικασία αφερεγγυότητας. Κατά τη δεύτερη προσέγγιση, το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο δ′ αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο επί του δικαιώματος συμψηφισμού αυτού καθ' εαυτό. Κατά την τρίτη προσέγγιση, το ειδικό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4, παράγραφος 2, στοιχείο δ′, εξαρτάται από τη lex concursus. Αυτό καθιστά δυνατό να μένει ουδέτερο το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο δ′, και να μην προκρίνει οποιοδήποτε εθνικό σύστημα έναντι άλλων [18].

61. Το ζήτημα αυτό πρέπει να εξεταστεί λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης φύσης του συμψηφισμού. Όπως επισήμανε το Δικαστήριο, ο συμψηφισμός «επιφέρει την ταυτόχρονη απόσβεση δύο αμοιβαίων ενοχών μεταξύ δύο προσώπων» [19]. Αποτελεί συγχρόνως, και για αμφότερα τα μέρη, μέσο πληρωμής (εκπλήρωσης υποχρέωσης) και εκτέλεσης: με την πρόταση συμψηφισμού το ένα μέρος αναγκάζει το άλλο μέρος σε καταβολή [20]. Τούτο σημαίνει ότι, στο πλαίσιο διαδικασίας αφερεγγυότητας, ο συμψηφισμός ασκεί άμεσα επιρροή στην par conditio creditorum, καθόσον οι πιστωτές που έχουν αξιώσεις συμψηφισμού μπορούν να επιτύχουν ολοσχερή ικανοποίηση των απαιτήσεών τους εκτός του πλαισίου της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός αυτό, τα εθνικά νομικά συστήματα των διάφορων κρατών μελών έχουν λάβει διαφορετικές και ενίοτε εντελώς αποκλίνουσες μεταξύ τους θέσεις ως προς το ζήτημα του συμψηφισμού στη διαδικασία αφερεγγυότητας, προκρίνοντας είτε την προστασία του επιμέρους πιστωτή (θεωρώντας τον συμψηφισμό ως ένα είδος εγγύησης) είτε την προστασία όλων των πιστωτών του αφερέγγυου οφειλέτη (περιορίζοντας τον συμψηφισμό σύμφωνα με την αρχή pari passu) [21].

62. Λαμβανομένων υπόψη αμφοτέρων των διαφορετικών νομικών πλαισίων για τον συμψηφισμό στο πλαίσιο διαδικασίας αφερεγγυότητας στα διάφορα κράτη μέλη, και των διαφορετικών συλλογιστικών στις οποίες στηρίζονται τα συστήματα αυτά, φρονώ ότι η τρίτη προαναφερθείσα προσέγγιση είναι η πιο λογική από πρακτικής απόψεως. Το ειδικό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4 όσον αφορά τον συμψηφισμό προκύπτει από συνδυασμένη ανάγνωση των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 4 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας. Ενώ το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού ορίζει ως γενικό κανόνα ότι το εφαρμοστέο δίκαιο στη διαδικασία αφερεγγυότητας και *στα αποτελέσματά της* καθορίζεται από τη lex concursus, το άρθρο 4, παράγραφος 2, περιέχει μη εξαντλητική απαρίθμηση των αποτελεσμάτων αυτών, τα οποία περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων «δ) [τις] προϋποθέσεις συμψηφισμού». Τούτο συνεπάγεται ότι, όταν η lex concursus ορίζει ότι η διαδικασία αφερεγγυότητας παράγει ορισμένα αποτελέσματα ως προς τον συμψηφισμό, τα εν λόγω αποτελέσματα διέπονται από αυτήν. Συνεπώς, στα εθνικά συστήματα στα οποία ο συμψηφισμός λειτουργεί ως αποτέλεσμα αυτής ταύτης της διαδικασίας αφερεγγυότητας, αυτός, ως τέτοιος, θα εμπίπτει στο άρθρο 4 του κανονισμού.

18 Για σύνοψη της συζήτησης αυτής, βλ., για παράδειγμα, Pannen και Riedermann, «Article 4. Law applicable», σε Pannen, K. (επιμ.) *European Insolvency Regulation*, De Gruyter Recht, Βερολίνο, 2007 σ. 225· Garcimartín Alférez, F. J., «El Reglamento de Insolvencia: una aproximación general», *Cuadernos de derecho judicial*, αριθ. 4, 2001, σ. 229 έως 352, ιδίως σ. 286 επ.· και, υπέρ της τρίτης προσέγγισης, Virgós, M., και Garcimartín Alférez, F., *The European Insolvency Regulation: Law and Practice*, Kluwer Law International, Χάγη, 2004, σ. 112 επ.

19 Απόφαση της 10ης Ιουλίου 2003, Επιτροπή κατά CCRE (C-87/01 P, EU:C:2003:400, σκέψη 59).

20 Pichonnaz, P., και Gullifer, L., *Set-off in Arbitration and Commercial Transactions*, Oxford University Press, Οξφόρδη, 2014, σ. 72, σημείο 4.10.

21 Βλ. εν γένει, όσον αφορά τις διαφορετικές συστηματικές προσεγγίσεις του συμψηφισμού στη διαδικασία αφερεγγυότητας, Zimmermann, R., *Comparative Foundations of a European Law of Set-Off and Prescription*, Cambridge University Press, Καίμπριτζ, 2002, και Johnston, W., Werlen, T., και Link, F., *Set-Off Law and Practice: An International Handbook*, 3η έκδ., Oxford University Press, Οξφόρδη, 2018.

63. Τούτου λεχθέντος, θα απέτρεπα εντούτοις το Δικαστήριο να λάβει θέση επί του ζητήματος αυτού στο πλαίσιο της παρούσας υπόθεσης. Τα ζητήματα που τίθενται με το τέταρτο και το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα είναι πολύ βαθύτερα. Αξίζουν μια σωστή και πλήρως τεκμηριωμένη νομική συζήτηση, και όχι μια εν παρόδω δήλωση σε μια υπόθεση στην οποία τα πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζονται τα τεθέντα ερωτήματα καθώς και η λυσιτέλεια των ερωτημάτων αυτών μένουν ασαφή.

2. Το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα: ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 1

64. Με το πέμπτο προδικαστικό ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί διευκρινίσεις όσον αφορά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας. Το εθνικό δικαστήριο έχει αμφιβολίες ως προς το ακριβές πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας: έχει το άρθρο αυτό εφαρμογή μόνον αν ο συμψηφισμός δεν είναι δυνατός βάσει της lex concursus; Έχει εφαρμογή επίσης όταν υφίστανται ορισμένες διαφορές μεταξύ των δυνατοτήτων συμψηφισμού βάσει της lex concursus και βάσει του εφαρμοστέου δικαίου επί της κύριας απαίτησης; Έχει εφαρμογή ακόμη και αν δεν υφίστανται διαφορές εξ απόψεως δικαίου, αλλά ο συμψηφισμός δεν έγινε δεκτός στο κράτος μέλος έναρξης της διαδικασίας;

65. Το άρθρο 6 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας αποτελεί έκφραση του μοντέλου «σχετικής καθολικότητας» που ακολουθεί ο κανονισμός περί αφερεγγυότητας κατά το οποίο, «αφενός, εφαρμοστέο επί της διαδικασίας αφερεγγυότητας και επί των αποτελεσμάτων της δίκαιο είναι εκείνο του κράτους μέλους ενάρξεως της διαδικασίας, ενώ, αφετέρου, προβλέπονται διάφορες εξαιρέσεις από τον εν λόγω κανόνα»[22]. Όπως επισημαίνεται στην αιτιολογική σκέψη 24 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας, η πρόβλεψη ορισμένων εξαιρέσεων από τον γενικό κανόνα αποσκοπεί στην προστασία των θεμιτών προσδοκιών και της ασφάλειας των συναλλαγών στα κράτη μέλη εκτός αυτού της έναρξης της διαδικασίας.

66. Ο ειδικότερος λόγος για τον οποίο προβλέφθηκε η εξαίρεση του συμψηφισμού διευκρινίζεται περαιτέρω από την αιτιολογική σκέψη 26 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας, κατά την οποία το άρθρο 6 του κανονισμού αυτού έχει ως σκοπό την αντιμετώπιση καταστάσεων στις οποίες ο συμψηφισμός δεν επιτρέπεται βάσει της lex concursus. Σε τέτοιες περιστάσεις, ο πιστωτής θα πρέπει, ωστόσο, να έχει «δικαίωμα συμψηφισμού, εφόσον αυτός προβλέπεται δυνάμει της νομοθεσίας που εφαρμόζεται στην απαίτηση του αφερέγγυου οφειλέτη». Η εν λόγω αιτιολογική σκέψη εξηγεί περαιτέρω την αιτία της εξαίρεσης: ο συμψηφισμός καθίσταται «εγγύηση που διέπεται από νομοθεσία την οποία μπορεί να επικαλεσθεί ο πιστωτής τη στιγμή της γένεσης της οφειλής».

67. Επομένως, από γραμματική και συστηματική ερμηνεία προκύπτει ότι το άρθρο 6 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας (ομοίως με άλλες ειδικές διατάξεις, όπως το άρθρο 5) λειτουργεί ως εξαίρεση όσον αφορά το άρθρο 4 του κανονισμού αυτού. Πράγματι, το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας «διορθώνει» τον γενικό κανόνα του άρθρου 4 (το οποίο θέτει τον γενικό κανόνα της lex concursus) προκειμένου να διατηρηθεί η ασφάλεια δικαίου των πιστωτών που θα είχαν δικαίωμα συμψηφισμού βάσει του δικαίου που έχει εφαρμογή επί της απαίτησης του αφερέγγυου οφειλέτη[23].

22 Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2016, Senior Home (C-195/15, EU:C:2016:804, σκέψη 17), και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Szpunar στην ίδια υπόθεση (EU:C:2016:369, σημεία 21 έως 23).

23 Βλ., επίσης, Virgós, M., και Schmit, E., Έκθεση για τη Σύμβαση της 3ης Μαΐου 1996 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας [έγγραφο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης αριθ. 6500/96 DRS 8 (CFC)], σημείο 109: «Κατά αυτόν τον τρόπο, ο συμψηφισμός καθίσταται, κατ' ουσίαν, ένα είδος εγγύησης που διέπεται από το δίκαιο το οποίο ο συγκεκριμένος πιστωτής δύναται να επικαλεσθεί κατά τη συνομολόγηση ή τη γένεση της απαίτησης».

68. Στο πλαίσιο αυτό, το ερώτημα που τέθηκε από το αιτούν δικαστήριο συνοψίζεται στο ζήτημα αν το «μη επιτρεπτό» του συμψηφισμού κατά τη lex concursus, σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας, πρέπει να αντιμετωπίζεται με συγκεκριμένους ή αφηρημένους όρους, προκειμένου να τίθεται σε λειτουργία η εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού.

69. Το αιτούν δικαστήριο αναφέρει τρεις πιθανές προσεγγίσεις: το άρθρο 6 θα μπορούσε να νοηθεί υπό την έννοια ότι έχει εφαρμογή (α) όταν ο συμψηφισμός δεν επιτρέπεται κατά τη lex concursus· ή (β) όταν επιτρέπεται υπό διαφορετικές προϋποθέσεις· ή ακόμη (γ) όταν, μετά την εφαρμογή των προϋποθέσεων συμψηφισμού –οι οποίες ενδέχεται να είναι πανομοιότυπες– ο συμψηφισμός δεν επιτρέπεται στη συγκεκριμένη περίπτωση.

70. Η Επιτροπή θεωρεί ότι, λόγω της λειτουργίας του ως «εγγύησης», το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας έχει εφαρμογή ανεξαρτήτως του αν η lex concursus δεν επιτρέπει την αποζημίωση μέσω συμψηφισμού γενικώς ή σε συγκεκριμένη περίπτωση. Αντιθέτως, η Ισπανική Κυβέρνηση φαίνεται να υποστηρίζει ότι, αν η lex concursus επιτρέπει τον συμψηφισμό (με οποιονδήποτε τρόπο), τότε θα αποτελεί το εφαρμοστέο δίκαιο, χωρίς δυνατότητα επίκλησης της εξαίρεσης που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας.

71. Συμφωνώ με την Επιτροπή.

72. Πρώτον, το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας ορίζει ότι «[η] έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας δεν θίγει *το δικαίωμα του πιστωτή* να προτείνει συμψηφισμό απαιτήσεώς του […], *εφόσον ο εν λόγω συμψηφισμός επιτρέπεται* από το δίκαιο που διέπει την απαίτηση του αφερέγγυου οφειλέτη»[24]. Η αναφορά στο γεγονός ότι «το δικαίωμα […] να προτείνει συμψηφισμό» δεν πρέπει να θίγεται σημαίνει ότι το δικαίωμα πρότασης του συμψηφισμού ήδη υφίσταται σε *συγκεκριμένη* περίπτωση.

73. Δεύτερον, ο σκοπός του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας σχετικά με τη διαφύλαξη της ασφάλειας δικαίου στις εμπορικές συναλλαγές, ο οποίος διατυπώνεται στην αιτιολογική σκέψη 26, μπορεί να επιτευχθεί μόνον αν ο έλεγχος του «μη επιτρεπτού» πραγματοποιείται in concreto. Πράγματι, για να επιτελεί τη λειτουργία του ως «εγγύησης», το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας πρέπει να εφαρμόζεται όταν το εφαρμοστέο δίκαιο επί της απαίτησης του αφερέγγυου οφειλέτη θα επέτρεπε τον συμψηφισμό αυτόν στη συγκεκριμένη περίπτωση.

74. Εν συνόψει, για την αποδοχή προσέγγισης επικεντρωνόμενης σε συγκεκριμένα αποτελέσματα στα οποία οδηγούν τα αντίστοιχα εφαρμοστέα δίκαια που συγκρούονται μεταξύ τους σε ορισμένη περίπτωση, το εφαρμοστέο κριτήριο πρέπει να εστιάζει στη συγκεκριμένη λύση που υπαγορεύεται από το δίκαιο που έχει εφαρμογή επί της κύριας απαίτησης (συμπεριλαμβανομένων των κανόνων αφερεγγυότητας).

75. Τούτο σημαίνει ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας πρέπει να έχει εφαρμογή όχι μόνον όταν η lex concursus αποκλείει παντελώς τη δυνατότητα συμψηφισμού, αλλά και όταν οι ειδικές προϋποθέσεις του συμψηφισμού διαφέρουν, με αποτέλεσμα, κατά τη lex concursus, ο συμψηφισμός να μην είναι δυνατός σε συγκεκριμένη περίπτωση, ενώ θα ήταν δυνατός βάσει του δικαίου που έχει εφαρμογή επί της κύριας απαίτησης. Με άλλα λόγια, προκειμένου να μην εφαρμοστεί το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας πρέπει να υφίσταται

24 Η υπογράμμιση δική μου.

«ουσιαστική ισοδυναμία» μεταξύ των δύο πλεγμάτων κανόνων, με αποτέλεσμα η lex concursus να παραμένει εφαρμοστέα. Επομένως, απλώς και μόνον το γεγονός ότι η lex concursus δέχεται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, τη δυνατότητα συμψηφισμού δεν αποκλείει τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας.

76. Τέλος, με το τελευταίο υποερώτημα που τέθηκε από το αιτούν δικαστήριο ζητείται να διευκρινιστεί η κατάσταση όπου οι κανόνες της lex concursus και της lex causae είναι ισοδύναμοι, αλλά η εφαρμογή τους στη συγκεκριμένη περίπτωση οδηγεί σε διαφορετικά συμπεράσματα.

77. Η περιγραφή των πραγματικών περιστατικών την οποία παρέσχε το αιτούν δικαστήριο είναι, δυστυχώς, πάλι ισχνή ως προς αυτό. Η μοναδική παρασχεθείσα πληροφορία αναφέρει ότι ο σύνδικος δεν έλαβε υπόψη τον συμψηφισμό στο πλαίσιο της διαδικασίας αφερεγγυότητας, χωρίς να εκτίθενται οι λόγοι προς τούτο. Εφόσον δεν εκτέθηκαν τα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά που αφορούν το ερώτημα αυτό, και εφόσον δεν έγινε καμία αναφορά σχετικά με το περιεχόμενο της lex concursus ή του δικαίου που διέπει την κύρια απαίτηση, φρονώ ότι το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα αναγκαία στοιχεία προκειμένου να δώσει απάντηση στο ερώτημα αυτό.

78. Σε κάθε περίπτωση, ως τελική και καταληκτική εκτίμηση, πρέπει να τονιστεί ότι, βάσει του άρθρου 16 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας, η κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας που κινήθηκε σε ένα κράτος μέλος πρέπει να αναγνωρίζεται σε όλα τα άλλα κράτη μέλη και ότι το άρθρο 25 του κανονισμού περί αφερεγγυότητας επεκτείνει αυτόν τον κανόνα αναγνώρισης σε όλες τις αποφάσεις σχετικά με τη διεξαγωγή και την περάτωση της διαδικασίας [25].

V. Πρόταση

79. Υπό το πρίσμα των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα του Högsta domstolen (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Σουηδία) την ακόλουθη απάντηση:

Το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΚ) 1346/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν έχει εφαρμογή για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου επί της απαίτησης που αποτελεί αντικείμενο αγωγής ασκηθείσας ενώπιον των δικαστηρίων κράτους μέλους από τον σύνδικο εταιρίας η οποία αποτελεί το αντικείμενο διαδικασίας αφερεγγυότητας σε άλλο κράτος μέλος, όταν αίτημα της αγωγής είναι η πληρωμή από άλλη εταιρία βάσει συμβατικών υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν πριν από την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας.

25 Απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2012, Bank Handlowy και Adamiak (C-116/11, EU:C:2012:739, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).